

بررسی تأثیر عوامل کالبدی بوستان پلیس بر احساس امنیت شهروندان

(مطالعه موردی: بوستان پلیس تهرانپارس)

سید اسحاق جلالیان^۱ - استادیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه پیام‌نور، تهران، ایران

پذیرش مقاله: ۱۳۹۸/۰۹/۲۹   تأیید مقاله: ۱۳۹۹/۰۴/۲۰

چکیده

امنیت یکی از نیازهای اساسی انسان است. در این میان، احساس امنیت در فضاهای عمومی سبب سرزندگی و پویایی فضا می‌شود و حضور فعال شهروندان را به دنبال دارد؛ بنابراین شناسایی شاخص‌ها و عوامل کلیدی فضاهای سبز شهری و تأثیر آن بر احساس امنیت شهروندان امری ضروری است؛ از این رو هدف پژوهش توصیفی-تحلیلی حاضر تأثیر ساختار کالبدی بوستان پلیس بر احساس امنیت اجتماعی در فضاهای سبز شهری شهر تهران است. جامعه آماری همه استفاده‌کنندگان از بوستان پلیس است. حجم نمونه نیز ۲۰۰ نفر هستند در دوره زمانی بهار و تابستان ۱۳۹۸ از فضای این بوستان استفاده کرده‌اند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته گردآوری شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها نیز از نرم افزار SPSS استفاده شد. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، شاخص‌های کالبدی در پارک پلیس نامطلوب و میزان احساس امنیت شهروندان کم است. همچنین میان ساختار کالبدی و احساس امنیت رابطه آماری معنادار و مستقیمی مشاهده می‌شود. متغیرهای فیزیکی (کالبدی)، متغیر فعالیت و شاخص کیفیت بصری، تأثیر مستقیمی بر احساس امنیت اجتماعی دارند. در این میان، متغیر کالبدی با ضریب $B = +/۸۷$ و کیفیت بصری با ضریب $B = +/۲۱۵$ ، تأثیر مستقیم فزاینده‌ای دارند. متغیر فعالیت با ضریب $B = -/۱۵۶$ نیز تأثیر مستقیم کاهنده‌ای دارد.

واژه‌های کلیدی: امنیت محیطی، بوستان پلیس، شهر تهران، فضاهای سبز شهری.

مقدمه

با رشد شهرنشینی و تمرکز عمده جمعیت در مناطق شهری، شهرها با چالش‌ها و نیازهای متعددی روبه‌رو شده‌اند. افزایش جمعیت و انواع فعالیت‌ها، گسترش فضایی و زیرساخت‌ها را در شهرها به دنبال داشته است. فضاهای عمومی شهری مکان‌هایی هستند که اقشار مختلف مردم در آن حضور می‌یابند و انتظارات متنوعی از فضاهای عمومی دارند. فضاهای شهری در تعریفی عام، شامل فضای زندگی شهروندانی است که آگاهانه یا ناآگاهانه برای رسیدن به مقاصد مختلف طی می‌شود و مفهومی است دربرگیرنده محیط کالبدی، فعالیت‌ها، رویدادها و روابط میان آن‌ها (سلطانی و نامداریان، ۱۳۸۹: ۱۲۶). فضاهای شهری باید امکان ارتباطات اجتماعی و فرهنگی را فراهم کنند. مفهوم فضای شهری را می‌توانیم بر فضاهایی که دسترسی بدون محدودیت دارند، تعمیم دهیم و همه عرصه‌های عمومی و بخش‌های بافت شهری را که عموم مردم به آن دسترسی فیزیکی دارند، فضای شهری بنامیم (لطفی و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۰). فضاهای شهری به‌عنوان محیط تعامل انسان‌ها لازم است قابل‌درک و ایمن باشند (کیانی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۰۸). مردم در فضاهای شهری با انواع تهدیدها مانند جرم، تروریسم، آلودگی هوا و آب، زلزله و سیل، تداخل حرکت وسایل نقلیه و پیاده‌ها روبه‌رو هستند (همان: ۴۰). محیط‌های نامطلوب شهری، مشکلات بسیاری را برای امنیت شهروندان ایجاد کرده‌اند و در رشد آسیب‌های اجتماعی مؤثر هستند (ایزدی و حقی، ۱۳۹۴: ۶). فضای شهری مناسب تا حد زیادی تأمین‌کننده امنیت و فضای شهری نامناسب از بین‌برنده آن و زمینه‌ساز انواع آسیب‌ها و معضلات است (لطفی و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۰). احساس امنیت در فضاهای شهری یکی از شاخص‌های کیفیت فضا است (موسوی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۸۶). آسیب‌های اجتماعی از مهم‌ترین پیامدهای نبود امنیت است. نیاز به امنیت، یکی از بنیادی‌ترین نیاز انسان است. آرامش، رشد، شکوفایی انسان، بروز همه استعدادها و خلاقیت‌ها و رسیدن به همه کمالات انسانی در سایه امنیت روی می‌دهد. دانشمندان امنیت را یکی از نیازهای اساسی انسان می‌دانند (بردی انامرادنژاد و بلوری، ۱۳۹۵: ۱۳۲). پیچیدگی، داشتن ابعاد متنوع و تعددبودن امنیت و تأثیر عوامل محیطی بر این مهم بر کسی پوشیده نیست.

امروزه پارک‌های شهری جزئی مهم از فضای عمومی شهری هستند (Zhang and Feng, 2012: 317). و نقش مهمی در تسهیل تعامل اجتماعی و حفظ انسجام اجتماعی دارند (Ngesan and Karim, 2011: 347). افزایش امنیت در شهرها، سبب حضور مؤثرتر شهروندان در فضاهای ایمن می‌شود و تقویت هویت، سرزندگی، کارایی و زیبایی فضا، را به دنبال دارد؛ به نحوی که زندگی، فعالیت، سرمایه‌گذاری و کسب‌وکار رونق بیشتری می‌گیرد و در نتیجه از نظر مالی و اقتصادی شاهد رشد افزون‌تری خواهیم بود. در مقابل فضاهای ناامن، دافع مردم و سرمایه‌گذاران خواهد بود (ایزدی و حقی، ۱۳۹۴: ۶). دسترسی به فضای سبز شهری نه تنها از نظر محیطی، بلکه از نظر اقتصادی و اجتماعی نیز کلید پیشرفت پایداری شهری است (Du and Zhang, 2020: 33). پارک‌های شهری مکان مهمی را برای تفریح ساکنان شهر تشکیل می‌دهند و جزء معدود مکان‌هایی هستند که ارتباط با طبیعت و پوشش گیاهی را به ساکنان شهری ارائه می‌دهند و رفاه عمومی و سلامت روان را فراهم می‌کنند

(Mahrous et al., 2018: 3056). برای ساکنان شهر فضای سبز شهری منبع اصلی تماس با طبیعت است. فضای

سبز عاملی مهم در کیفیت زندگی و مؤلفه اصلی طراحی و برنامه‌ریزی پایدار شهری است (Stessens et al., 2020: 1).

پارک‌ها بخشی از فضاهای سبز شهری هستند که مهم‌ترین عناصر کالبدی موجود در آن‌ها پوشش گیاهی است. در فضاهای سبز به غیر از عناصر کالبدی که شامل پوشش گیاهی است، فعالیت‌ها سهم بسزایی در پویایی این فضاها ایفا می‌کنند و نمی‌توان از نقش آن‌ها در ایجاد امنیت غافل شد (منعم و ضرابیان، ۱۳۹۰: ۷). پارک‌ها به‌عنوان یکی از اجزای بسیار مهم بدنه شهری می‌تواند در القاکردن یا نکردن حس امنیت مؤثر واقع باشند. تجمع افراد معتاد و بزهکار، درگیری میان آن‌ها و رفتارهای خطرناک، به‌ویژه در فضاهای پرت و خلوت‌شدن محسوس پارک‌ها در ساعاتی از شب و روز از جمله موارد تهدیدکننده امنیت شهروندان هستند (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۲: ۲). در این میان، کلان‌شهرها سهم بسزایی در توسعه فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی کشور دارند و با طیف وسیعی از مسائل از قبیل افزایش و هجوم فزاینده جمعیت، گسترش نابرابری‌های اجتماعی و اقتصادی و پیامدهای فضایی آن یعنی جدایی‌گزینی، کمبود عدالت اجتماعی، بزهکاری‌ها، جرائم، تبهکاری‌ها و ناپهنجاری اخلاقی، اعتیاد، دزدی و بسیاری از آسیب‌های اجتماعی دیگر نیز مواجهه هستند (لطفی و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۱). فضاهای سبز شهری تأثیر مفیدی بر سلامت و رفاه شهروندان دارد. از ویژگی‌های چنین فضاهایی رضایت کاربران و احساس امنیت آن‌هاست (Rey Gozalo et al., 2019: 126). توجه به مفهوم امنیت شهروندان و روش‌های ارتقای آن اهمیت فراوانی دارد. امنیت اجتماعی و به‌طور کل امنیت، ارتباط مستقیمی با فضا و ساخت‌وساز شهری دارد. فضای شهری مناسب، تأمین‌کننده امنیت و فضای شهری نامناسب، ازبین‌برنده آن و زمینه‌ساز انواع آسیب‌ها و معضلات اجتماعی است. فضاهای پارک‌های سطح شهر، از جمله مؤلفه‌هایی هستند که ناپهنجاری‌های اجتماعی در بستر آن‌ها به وقوع می‌پیوندد (تقوایی و حقیقت، ۱۳۹۳: ۱۶۳). هرچند عوامل مختلف اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی بر احساس امنیت در فضاهای عمومی تأثیر می‌گذارند، نباید تأثیر عوامل کالبدی و محیطی را بر احساس امنیت، به‌ویژه در فضاهای عمومی شهری مانند پارک‌ها نادیده گرفت. ساختار کالبدی فضاهای عمومی بر ظهور عوامل تهدیدکننده استفاده‌کنندگان آن‌ها و در نتیجه بر احساس امنیت آن‌ها تأثیر می‌گذارند؛ از این‌رو فراهم‌کردن فضایی که به استفاده‌کنندگان احساس امنیت می‌دهد، ضروری است. با توجه به اینکه امنیت و آرامش خاطر از نیازهای اساسی انسان است و تأمین آن برای شهروندان ضروری است، توجه به ویژگی‌ها و عوامل کالبدی مؤثر بر احساس امنیت ضرورتی انکارناپذیر است. اگرچه جنبه امنیت کالبدی در بوستان پلیس تمرکز اصلی نیست، این مطالعه لزوم ابتکار عمل درباره مدیریت پارک‌های شهری را برای اطمینان از احساس بهتر امنیت در میان کاربران نشان می‌دهد؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر بررسی نقش ساختار کالبدی پارک پلیس در احساس امنیت شهروندان است. بر این اساس فرضیه‌های پژوهش عبارت‌اند از:

≠ شاخص‌های ساختار کالبدی در پارک پلیس از وضعیت مطلوبی برخوردار نیستند؛

≠ به‌نظر می‌رسد احساس امنیت در پارک پلیس کم است؛

≠ رابطه معناداری میان ساختار کالبدی در فضای بوستان پلیس تهران و احساس امنیت شهروندان وجود دارد.

مبانی نظری

امنیت

تعریف لغوی امنیت عبارت است از حفاظت در برابر خطر (امنیت عینی)، احساس ایمنی (امنیت ذهنی) و رهایی از تردید اعتماد به دریافت‌های شخصی. با این حال امنیت کلی و کامل برای کسی تحقق نمی‌یابد و ما مجبوریم امنیت را به‌صورت نسبی و در

ارتباط با تهدیدات خاص و معین تعریف کنیم (بوزان، ۱۳۷۸: ۵۲). امنیت یعنی اطمینان‌خاطری که افراد جامعه و گروه‌های اجتماعی به موجودیت و انسجام خود در قبال تحولات عمدی و تحولات عادی دارند (برزگر و میرساردو، ۱۳۹۷: ۲). ریشه لاتین واژه security کلمه securus است که در لفظ به معنای بدون دغدغه است. واژه امنیت در کاربرد عام به معنای رهایی از مخاطرات مختلف است. تعاریف مندرج در فرهنگ لغت درباره مفهوم کلی امنیت بر احساس آزادی از ترس یا احساس ایمنی تأکید دارد که بر امنیت مادی و روانی ناظر است (ماندل، ۱۳۷۹: ۴۶). کلمتس معانی لغوی امنیت را به شرح زیر جمع‌بندی و خلاصه کرده است: رهایی از خطر یا مخاطرات یا لطمات، ایمنی روانی، رهایی از هراس یا تردید، مشوش‌نبودن، نبودن احتمال ناکامی و چیزی که ایمنی می‌دهد و اطمینان می‌بخشد (کلمتس، ۱۳۸۴: ۵۴). امنیت مفهومی هنجاری است که با توسعه و رفاه اجتماعی هم‌معنا شده و ملاک مناسبی در هدایت اجتماعی است (Gunter, 2005: 6-7). امنیت در لغت به معنای درمان‌بودن، بیم‌نداشتن و آسایش است (معین، ۱۳۷۵: ۳۵۴). امنیت را می‌توان در سطوح مختلفی مانند امنیت عمومی، اجتماعی، کارکردی، شهری، کالبدی و محیطی تحلیل و بررسی کرد. فضاهای شهری در تعامل نزدیک با موضوع امنیت قرار می‌گیرند. در اهداف تئوری‌های شهرسازی اجتماعی، ورود به مکان‌های عمومی شهر به توازن میان کنترل‌های اجتماعی و صمیمیت، امنیت و احساس ناامنی، آشنا و غریبه، شباهت‌ها و تفاوت‌ها بستگی دارد؛ بنابراین شهرها هم محل ترس و تمایل و هم تهدید و فرصت هستند که هم جاذبه و هم دافعه ایجاد می‌کنند (موسوی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۹۱). امنیت شهری یکی از مسائل مهم در مباحث اصلاحات و ساماندهی شهری است. نوع طراحی فضای کالبدی، نقشی که مکان خاص به خود می‌گیرد و ابعاد اجتماعی یک محدوده منجر می‌شود که فضا امن یا ناامن شود (لطفی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۳۳). ادراک و احساس امنیت پیش‌نیازهای لازم برای شهر زیست‌پذیر و قابل سکونت هستند (Németh and Schmidt, 2007: 284). شرط لازم برای حیات و زندگی شهری، امنیت است. هرچه شهرها ضریب ایمنی بیشتری داشته باشند، میزان تعاملات و مناسبات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بیشتر خواهد بود و بالعکس هرچه ضریب ایمنی شهرها کمتر باشد، افراد در فضای رعب و وحشت قرار می‌گیرند، سطح مراودات و مبادلات کاهش می‌یابد و از نظر کیفی آسیب می‌بینند (پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۲: ۳). احساس امنیت برخلاف خود امنیت که مفهومی بیرونی و عینی است، مفهومی درونی و ذهنی است. این دو مفهوم با یکدیگر مرتبط هستند و از هم تأثیر می‌پذیرند (امانپور، ۱۳۹۷: ۱۱۶).

پارک‌های شهری

پارک‌ها بخشی از فضای سبز شهری هستند که در محیط‌های شهری با اهدافی مشخص برنامه‌ریزی شده‌اند و عملکرد معینی را برعهده دارند. این فضاها جزء ضروری و لاینفک پیکره شهرها هستند که در متابولیسم آن‌ها نقشی اساسی دارند که کمبود آن‌ها می‌تواند اختلالات جدی در حیات شهرها ایجاد کند. پارک‌های شهری نقش اقتصادی، اجتماعی و اکولوژیکی دارند و با مزایایی مانند درمان بیماری‌های روحی، محیطی مطلوب برای پرورش کودکان، یکپارچگی اجتماعی، حفظ آسایش فردی و مانند این‌ها را فراهم می‌کنند و در عین حال شاخصی برای ارتقای کیفیت فضای زندگی و توسعه جامعه محسوب می‌شوند (کوزه‌گر و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۴۴). احساس امنیت موجب افزایش حضور و سطح تعاملات و نظارت اجتماعی در پارک‌ها می‌شود. فضاهای سبز شهری که امکان دیدن و دیده‌شدن در آن‌ها وجود دارد، امنیت بیشتری دارند. وجود پرچین‌ها و دیواره‌های اطراف پارک سبب افزایش حس ناامنی می‌شود؛ درحالی‌که وجود

نشانه‌ای حاکی از نظارت مردم در پارک سبب حس امنیت می‌شود (همان: ۱۴۶). اگر شهروندان احساس کنند برخی فضاهای شهری در مقایسه با فضاهای دیگر جرائم بیشتری دارند، ترس از جرم افزایش و احساس امنیت کاهش می‌یابد (Mair, 2010: 811). احساس ترس مردم از فضای پارک نه تنها میزان استفاده از فضای پارک را کاهش می‌دهد، بلکه سبب ترک کردن سریع پارک نیز می‌شود (Hiborn, 2009: 1). از آنجا که پارک‌ها عمومی‌تر از فضاهای خصوصی هستند، بیشتر آن‌ها مکان‌هایی محسوب می‌شوند که به راحتی برای فعالیت‌های نامطلوب (فضاهای زندگی برای بی‌خانمان‌ها، دزدها، فروشندگان مواد مخدر و انواع جرائم رفتاری مانند رفتار مجرمانه نوجوانان) مدنظر قرار می‌گیرند. برخی شاخص‌های تأثیرگذار در امنیت پارک از نظر امیزاکین^۱ در ادامه آمده است (نظم‌فر و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۴۲).

مصرف مواد مخدر	خرید و فروش کالاها ممنوع	قتل و چاقو کشی
نقض حریم عمومی خانوادگی	کیف‌قاپی و جیب‌بری	شرارت، درگیری و بچه‌دزدی
سرقت از وسایل نقلیه	ایجاد مزاحمت خیابانی	اخاذی و ارباب
قماربازی و شرط‌بندی	وندالیسم (تخریب اموال عمومی)	مصرف مشروبات الکلی و روابط نامشروع

امنیت کالبدی

مفهوم امنیت در فضاهای شهری به سه بعد کالبدی، کالبدی-اجتماعی و اجتماعی تقسیم شده است بعد کالبدی شامل شاخص‌های کاربری‌ها و فعالیت‌های ناشی از آن‌ها، خوانایی فضای شهری، دسترسی به کمک، حیات شبانه کاربری‌ها و فعالیت‌های شهری و غیره است (صادقی و همکاران، ۱۳۹۵: ۶۸). با این همه، معمولاً در محیط‌های شهری، عوامل کالبدی بیشترین نقش را در افزایش یا کاهش احساس امنیت دارند. معمولاً مهم‌ترین نحوه تأثیر این عوامل، کاهش یا افزایش دید و نظارت عمومی است. همچنین عناصر کالبدی فضای شهری می‌توانند با ایجاد مانع در برابر منابع بالقوه خطر نیز موجب افزایش احساس امنیت شوند. ویژگی‌های برخی فضاهای شهری به گونه‌ای است که بستر ترس بیشتری را فراهم می‌آورد. براساس نظریه اسکار نیومن (۱۹۱۳) فضاهایی که امکان دیدن و دیده‌شدن در آن‌ها بیشتر باشد و امکان کمی برای فرار فراهم کنند، پتانسیل کمتری برای فعالیت مجرمان فراهم می‌آورند؛ از این رو برای مثال استدلال می‌شود دیوارها و پرچین‌ها می‌توانند موانع فیزیکی و محلی مناسب برای پنهان شدن مجرمان تلقی شوند و حس ناامنی را افزایش دهند (علیزاده و عنبر، ۱۳۹۶: ۱۵۰). در دسته‌بندی کلی می‌توان دیدگاه‌های مطرح در این زمینه را به دو گروه تقسیم کرد:

۱. رویکردهای مبتنی بر ارزش‌ها: این رویکردها در قالب دو گروه کلی بر ارزش‌های عینی و ذهنی در احساس امنیت در جامعه تأکید دارند.

۲. رویکردهای مبتنی بر تأثیر محیط فیزیکی و فضا بر امنیت: براساس این رویکردها، فضاها بر رفتار افراد تأثیر می‌گذارند و می‌توانند برای تنظیم رفتار او به کار گرفته شوند. این نظریه‌ها بر شرایط کالبدی و فیزیکی و به‌طور کلی ویژگی‌های فضا، محیط و مکان توجه دارند و مفاهیمی مانند فضای عمومی و خصوصی یا طراحی محیطی را مدنظر قرار می‌دهند. در این دیدگاه‌ها، اعتقاد بر این است که میان محل سکونت و احساس ناامنی رابطه وجود دارد و نشانه‌هایی حاکی از انحطاط کالبدی محل سکونت و ضعف نظارت‌های اجتماعی، بر احساس ناامنی تأثیر می‌گذارد. درباره تأثیر

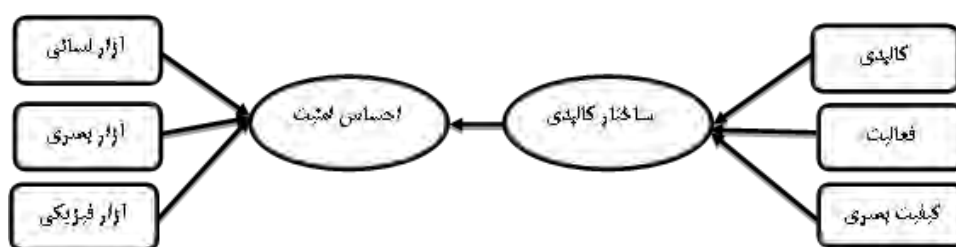
محیط فیزیکی و فضا بر امنیت، دیدگاه‌های بی‌شماری مطرح شده است. براساس این نظریات، فضاهای بدون دفاع شهری و فضاهایی که قابلیت بیشتری برای وقوع جرم دارند، موجب کاهش امنیت اجتماعی، به‌ویژه امنیت اجتماعی زنان می‌شوند. جیکوبز از نظریه‌پردازان شهرسازی، در تبیین امنیت شهری، به تعامل فضای فیزیکی و فرایندهای اجتماعی که محیط را می‌سازند و بر فعال بودن فضا به‌عنوان عاملی در ایجاد محیطی امن و موفق توجه دارد (شاطریان و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۸۲). بسیاری از پژوهشگران بر این موضوع تأکید دارند که فرم و ساختار کالبدی شهری می‌تواند بر کاهش یا افزایش امنیت تأثیر داشته باشد (Frank et al., 2012: 37).

جدول ۱. تبیین شاخص‌های امنیت کالبدی در فضاهای عمومی

شاخص‌ها	تبیین مختصر شاخص‌های احساس امنیت در فضاهای عمومی
مقیاس	فضای بی‌کران و خالی، اضطراب‌آور و مقیاس انسانی و راحت آرامش‌بخش است.
المان‌های اطلاعاتی	تصویری نیکو از محیط، نوعی احساس امنیت به شخص می‌دهد. افرادی که به دلایل مختلف احساس گم‌گشتگی در شهر می‌کنند و در تشخیص موقعیت و مسیر خود با مشکل مواجه می‌شوند، از نظر بزهکاران طعمه‌های خوبی هستند.
اندازه فضا	در متغیرهای امنیت، ایجاد روابط اجتماعی و آسایش تأثیرگذار است.
ازدحام	تراکم و فشردگی زیاد جمعیت (ازدحام) برخورد فیزیکی و آسیب‌پذیری را افزایش می‌دهد.
فرم فضا	رؤیت‌نکردن به دلیل فرم فضا شرایط جرم‌خیزی را فراهم می‌کند.
آلودگی نمادی	اطلاعات محیطی و خوانایی و به عبارت دیگر نشانه‌ها که برقراری ارتباط با آن‌ها احساس امنیت را به‌وجود می‌آورد.
آلودگی رنگ	تمام شرایط نامطلوبی که از ادراک و احساس انسان از رنگ محیط ناشی می‌شود.
آلودگی نور	تاریکی و رؤیت نامناسب شرایط وقوع جرم‌خیزی را فراهم می‌کند.
آلودگی محیطی	وجود مواد زائد و فاضلاب در محیط شرایط لازم جرم‌خیزی را فراهم می‌کند.
آلودگی صوتی	شرایط جرم‌خیزی را به دلیل انتشارنیافتن صدای کمک‌خواهی یا ناشی از عمل مجرمانه افزایش می‌دهد.
آلودگی دیداری	اغتشاش بصری در شکل شهر می‌تواند با احساس و ادراک رفتارهای اجتماعی انعکاس یابد و اغتشاش رفتاری را در فضای شهری توجیه کند (عامل افزایش خشونت‌های شهری و غیره).
دسترسی	شبکه‌های ارتباطی مناسب نقش مهمی در تأمین امنیت فضاهای شهری دارند.
کیفیت سکونت و کاربری	وضعیت مناطق شهری، محله‌ها، کیفیت ابنیه و طبقات ساختمانی در افزایش یا کاهش امنیت تأثیر دارند.
کیفیت فعالیت‌ها	ترکیب فعالیت‌های متنوع در کنار محیط سالم شرایط لازم برای فعالیت‌های انسانی را فراهم می‌کند.
کیفیت سکونت در محله‌های مجاور فضا	رابطه کیفیت سکونت و انومی اجتماعی (بزه‌کاری و ناهنجاری)

منبع: لطفی و همکاران، ۱۳۹۳؛ مرصوصی و عظیمی، ۱۳۹۶

جیکوبز از نظریه‌پردازان حوزه مطالعات شهری، در تبیین امنیت شهری موضوع تعامل فضای فیزیکی و فرایندهای اجتماعی که محیط را می‌سازند، مدنظر قرار داده و بر فعال بودن فضا به‌عنوان عاملی در ایجاد محیطی امن و موفق تأکید کرده است. وی ایجاد حرکت، استفاده فعال از سطح خیابان، برنامه‌ریزی فعالیت‌های خیابانی و مراقبت‌های طبیعی از این فعالیت‌ها را مؤلفه‌های مهمی برای ساختن محیط خوب شهری قلمداد می‌کند. همچنین گروه بیل هیل بیر نیز با استفاده از نرم‌افزار Syntax SPSS با تمرکز بر بعد کالبدی، تجمیع خیابان‌ها و لایه‌های آن را مؤلفه‌هایی کلیدی در ایجاد محیط امن شهری معرفی کرده است. از نظر این گروه، بهترین محیط‌های شهری به‌خوبی با الگوی شهر یکپارچه شده‌اند و امنیت عمومی را ترویج داده‌اند (سلیمانی و همکاران، ۱۳۹۴: ۳۶). موضوع امنیت کالبدی مورد توجه شهرسازان است؛ زیرا سبب آسایش، آرامش و احساس رضایت شهروندان و در نتیجه افزایش کارایی و مطلوبیت محیط و کالبد می‌شود.

شکل ۱. مدل نظری پژوهش

محدوده مطالعه

بوستان پلیس در شمال شرقی تهران و در منطقه ۴ و ناحیه ۹ واقع شده است. این بوستان در محلی با نام باغ مجیدآباد (باغ اناری) که به کمک خیابانی ۳۵ متری به دو قسمت تقسیم شده است، در سال ۱۳۸۲ احداث شد. دو قسمت پارک با یک پل عابر پیاده با هم ارتباط دارند. بخش شمالی این بوستان، به دلیل داشتن درختان فراوان انار به باغ اناری معروف بوده است. برای افزایش امنیت در این بوستان و به دلیل افتتاح آن در هفته پلیس این بوستان را بوستان پلیس نام گذاری کرده‌اند (خاکی، ۱۳۸۸: ۱۱۶). طراحی این بوستان به سبک باغ‌های ایرانی است. در این بوستان، محورهای طولی و عرضی عمود بر هم، استخرهای زاویه‌دار همراه با جریان آب، راه‌های مستقیم و منظم هندسی به چشم می‌خورد. تنها معابر درجه ۳ فرعی به صورت نامنظم طراحی شده‌اند که تقریباً می‌توان سبک طراحی آن را منظم دانست. پوشش گیاهی این بوستان شامل انواع درختان کاج و سرو تبریزی، اقاچیا، بیدمجنون، میخک هندی، زرشک، یاس زرد، شمشاد، زیتون، توت و غیره است. مساحت این پارک ۵۱۶٫۶۶۳ مترمربع است که قطعه شمالی آن حدود ۲۷ هکتار و قطعه جنوبی حدود ۲۴ هکتار است. این بوستان دارای مقبره شهدای گمنام، عمارت تاریخی هرمز، کتابخانه، سینما شش‌بعدی، آمفی‌تئاتر، بوفه، زمین بازی، زمین ورزشی، آلاچیق، برکه، آب‌نما، چشمه، وسایل بدن‌سازی، مسجد و سرویس بهداشتی است (سازمان بوستان‌ها و فضای سبز شهر تهران، ۱۳۸۸).

شکل ۲. محدوده مورد مطالعه بوستان پلیس در منطقه ۴ تهران

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی-پیمایشی است که در آن از دو شیوه کتابخانه‌ای و میدانی استفاده شده است؛ بدین صورت که برای جمع‌آوری اطلاعات درباره پیشینه، ادبیات و مبانی نظری پژوهش از مطالعات کتابخانه‌ای استفاده شده است.

گردآوری اطلاعات میدانی در منطقه مورد مطالعه برای دستیابی به سؤالات پژوهش، با استفاده از پرسشنامه لیکرت انجام شده است. برای روایی پرسشنامه، از روش روایی محتوایی و صوری استفاده شده است که این مرحله با قضاوت متخصصان (استادان دانشگاه) درباره سؤالات پژوهش تأیید شد. پایایی پرسشنامه نیز به کمک آلفای کرونباخ ۰/۸۲ برای همه شاخص‌ها به دست آمد. جامعه آماری پژوهش، همه استفاده‌کنندگان از بوستان پلیس بود که در بهار و تابستان ۱۳۹۸ از فضای این بوستان استفاده کرده‌اند.

باید توجه داشت که جامعه آماری محدود و مشخص نیست و از آنجا که برای پژوهش‌های توصیفی-میدانی، نمونه‌ای با حجم حداقل ۱۰۰ نفر ضروری است (دلاور، ۱۳۸۹: ۹۹)، در این پژوهش به منظور افزایش صحت نتایج برای تعیین نمونه، ۲۰۰ نفر انتخاب شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌های پرسشنامه از نرم‌افزار SPSS استفاده شد. با مطالعات انجام‌شده در مبانی و ادبیات موضوع در نهایت سه شاخص کالبدی (متغیر مستقل) و سه شاخص برای احساس امنیت (متغیر وابسته) در این پژوهش در نظر گرفته شده است. در جدول ۲، مهم‌ترین ابعاد و شاخص‌های ساختار کالبدی و احساس امنیت اجتماعی آمده است.

جدول ۲. مهم‌ترین ابعاد و شاخص‌های احساس امنیت اجتماعی

مفهوم	شاخص‌ها	متغیر	پژوهشگر	آلفای کرونباخ
		دسترسی به حمل‌ونقل عمومی فرم فضا دسترسی به خدمات مقیاس فضا کنترل دسترسی		۰/۸۷
ساختار کالبدی	فعالیت	تراکم جمعیت مناسب کیفیت سکونت در محله‌های مجاور تنوع کاربری‌ها	لطفی و همکاران، ۱۳۹۳ رحیمی و صبوری، ۱۳۹۶ گلی و همکاران، ۱۳۹۴	۰/۸۵
	کیفیت بصری	آلودگی بصری امکان دیده‌شدن آلودگی نور آلودگی نمادی آلودگی محیطی آلودگی صوتی	M. Mahrous et al., 2018 Mak and Jim, 2018	۰/۷۸
	آزار بصری	نگاه‌های نامناسب مشاهده روابط ناهنجار عکس گرفتن از دختران توزیع مواد مخدر مزاحمت‌های ناموسی		۰/۸۷
احساس امنیت اجتماعی	آزار لسانی	الفاظ نامناسب رابطه کلامی آزاردهنده شوخی‌های نامناسب توهین و افترا سروصدای زیاد	کوزه‌گر و همکاران، ۱۳۹۳ آقایی و همکاران، ۱۳۹۳ لطفی و همکاران، ۱۳۹۳ پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۲ عنابستانی و حسینی، ۱۳۹۷	۰/۷۹
	آزار فیزیکی	دعوا و نزاع تنه‌زدن سد کردن مسیرها زورگیری تعدی جنسی سرقت اموال تداخل سواره و پیاده		۰/۷۶

یافته‌های پژوهش

از مجموع پرسش‌شوندگان، ۱۵۷ نفر (۷۸/۵ درصد) مرد و ۴۳ نفر (۲۱/۵ درصد) زن بودند. ۹۸ نفر (۴۳ درصد) افراد در گروه سنی ۳۰ تا ۴۰ قرار داشتند. از نظر وضعیت تأهل پاسخ‌دهندگان، ۱۲۵ نفر (۶۲/۵ درصد) مجرد بودند. همچنین از میان پاسخ‌دهندگان، ۷۳ نفر (۳۶/۵ درصد) لیسانس داشتند. برای آزمون نرمال‌بودن متغیرهای تحقیق از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است (جدول ۳).

جدول ۳. نتایج آزمون کولموگروف-اسمیرنوف برای داده‌های پژوهش

متغیر	Kolmogorov-Smirnov Z	سطح معناداری (sig)
ساختار کالبدی	۱/۰۵۶	۰/۲۱۴
احساس امنیت اجتماعی	۰/۸۷۸	۰/۴۲۴

با توجه به اینکه سطوح معناداری برای هریک از متغیرهای مورد بررسی بیشتر از ۰/۰۵ است، می‌توان گفت داده‌ها از توزیع نرمالی پیروی کرده‌اند. برای آزمون متغیرها نیز می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده کرد. در این پژوهش با توجه به نرمال‌بودن متغیرها از آزمون t برای بررسی فرضیه اول استفاده شد. در این آزمون سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵، نشان‌دهنده مطلوب‌بودن وضعیت ساختار کالبدی است. در صورتی که این سطح کمتر از ۰/۰۵ باشد، بیان‌کننده وضعیت نامطلوب وضعیت ساختار کالبدی پارک پلیس است. همچنین در صورتی که میانگین از ۳ بیشتر باشد، وضعیت ساختار کالبدی پارک مطلوب است. در صورتی که میانگین از ۳ کمتر باشد، نشان‌دهنده وضعیت نامطلوب ساختار کالبدی پارک است. با توجه به جدول ۴ که در آن سطح معناداری همه شاخص‌ها کمتر از ۰/۰۵ است و همچنین میانگین شاخص‌ها از حد متوسط ۳ کمتر است، فرضیه H1 پژوهش مبنی بر مطلوب‌نبودن وضعیت ساختار کالبدی پارک پلیس تأیید و فرضیه H0 رد می‌شود.

جدول ۴. نتیجه آزمون t برای بررسی وضعیت شاخص‌های ساختار کالبدی در پارک پلیس

میانگین	درجه آزادی	انحراف معیار	انحراف معیار	میانگین	تفاوت در سطح ۹۵	
					sig	t
کالبدی	۱۹۸	۰/۵۴۵	۰/۰۴۰	۷۲/۶۰۱	۰/۰۰۰	۲/۸۰
ساختار کالبدی	۱۹۸	۰/۲۴۲	۰/۰۱۸	۷۶/۳۵۷	۰/۰۰۰	۱/۳۱
کیفیت بصری	۱۹۸	۱/۰۵۱	۰/۰۷۶	۳۵/۱۸۲	۰/۰۰۰	۲/۵۴

برای بررسی فرضیه دوم، با توجه به تک‌متغیره‌بودن فرضیه از آزمون t استفاده شد. با این تفاوت که اگر میانگین از حد متوسط (۳) بیشتر باشد، نشان‌دهنده احساس ناامنی بیشتر است. با توجه به اینکه در این آزمون، سطح معناداری همه شاخص‌ها کمتر از ۰/۰۵ و میانگین سه شاخص بررسی شده برای سنجش احساس امنیت از حد متوسط بیشتر است، فرضیه H1 مبنی بر احساس امنیت کم در میان کاربران پارک مذکور تأیید می‌شود.

جدول ۵. نتیجه آزمون t برای بررسی وضعیت شاخص‌های احساس امنیت در پارک پلیس

میانگین	درجه آزادی	انحراف معیار	انحراف معیار	میانگین	t	sig	تفاوت در سطح ۹۵ درصد اطمینان
بیشترین	کمترین	بیشترین	کمترین	بیشترین	کمترین	بیشترین	کمترین
آزار بصری	۱۹۸	۰/۳۵۹	۰/۲۱	۱۵۹/۸۵۶	۰/۰۰۰	۴/۸۹	۴/۹۹
آزار لسانی	۱۹۸	۰/۴۳۵	۰/۲۹	۱۴۱/۷۲۹	۰/۰۰۰	۴/۳۶	۴/۴۸
آزار فیزیکی	۱۹۸	۰/۴۷۷	۰/۳۵	۱۰۷/۴۵۰	۰/۰۰۰	۳/۶۰	۳/۷۴

برای بررسی این مقوله که کدامیک از شاخص‌های کالبدی پارک می‌تواند نقش مؤثری در احساس امنیت اجتماعی ایفا کند، از روش رگرسیون خطی چندگانه استفاده شد. تفاوت رگرسیون خطی با رگرسیون چندمتغیره در این است که در رگرسیون، تنها می‌توانیم تأثیر مستقیم هر یک از متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته را پیش‌بینی کنیم و امکان شناسایی تأثیرات غیرمستقیم متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته فراهم نیست. به کمک رگرسیون چندمتغیره می‌توانیم علاوه بر تأثیرات مستقیم، تأثیرات غیرمستقیم هر یک از متغیرهای مستقل را بر متغیر وابسته شناسایی کنیم. جدول ۶، تحلیل رگرسیونی چندمتغیره را مشتمل بر ابعاد کالبدی فضاهای پارک پلیس به عنوان متغیر مستقل نشان می‌دهد. در مرحله اول، با توجه به سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ مشخص شد، متغیرهای فیزیکی (کالبدی)، متغیر فعالیت و شاخص کیفیت بصری، تأثیری مستقیم بر احساس امنیت اجتماعی دارند. در این میان متغیر کالبدی با ضریب $B = ۰/۲۸۷$ و کیفیت بصری با ضریب $B = ۰/۲۱۵$ تأثیر مستقیم فزاینده‌ای دارند. متغیر فعالیت نیز با ضریب $B = -۰/۱۵۶$ تأثیر مستقیم کاهنده‌ای دارد.

جدول ۶. ضرایب تأثیر مدل رگرسیونی تبیین‌کننده امنیت اجتماعی مرتبط با معیارهای کالبدی

ضریب تأثیر غیراستاندارد B	ضریب تأثیر استاندارد Beta	مقدار t	sig	
کالبدی	۰/۳۱۵	-۰/۲۸۷	۳/۳۵۹	۰/۰۰۱
فعالیت	۰/۱۸۴	۰/۲۱۵	۲/۴۳۵	۰/۰۰۰
کیفیت بصری	۰/۵۴۲	-۰/۱۵۶	-۲/۴۷۷	۰/۰۰۰

به منظور بررسی تأثیر ساختار کالبدی پارک پلیس بر احساس امنیت از آزمون هم‌بستگی پیرسون استفاده شد. برای به دست آوردن ارتباط معنادار میان دو متغیر پژوهش ساختار کالبدی پارک پلیس و احساس امنیت نیز از آزمون هم‌بستگی پیرسون استفاده شد. در این آزمون، اگر ضریب معناداری بیشتر از ۰/۰۵ باشد، نشان‌دهنده نبود معنا و ارتباط دو متغیر است. اگر ضریب معناداری کمتر از ۰/۰۵ باشد، نشان‌دهنده رابطه و ارتباط معنادار میان دو متغیر پژوهش است. ضریب هم‌بستگی پیرسون میان دو متغیر معیارهای ساختار کالبدی کل (مجموع سه شاخص مورد بررسی) در پارک پلیس با احساس امنیت اجتماعی برابر ۰/۲۹۴ و سطح معناداری (۰/۰۰۰) است. از آنجا که خطای محاسبه شده کمتر از ۰/۰۱ است، با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان گفت، بین ساختار کالبدی پارک پلیس و احساس امنیت اجتماعی شهروندان رابطه معنادار و مستقیمی وجود دارد.

جدول ۷. نتیجه آزمون هم‌بستگی پیرسون برای آزمون رابطه ساختار کالبدی و احساس امنیت

R	sig
۰/۲۹۴	۰/۰۰۰

نتیجه‌گیری

امنیت پارک‌ها به‌عنوان بخشی از فضاهای سبز شهری اهمیت ویژه‌ای دارد. امنیت در پارک‌ها و بوستان‌های شهری، سرزندگی و پویایی آن‌ها را به‌دنبال خواهد داشت و آن‌ها را به فضاهایی موفق و شاخص تبدیل می‌کند. پژوهش حاضر بر پایه منابع و اسناد مکتوب و تهیه پرسشنامه در پارک‌ها و بوستان‌ها، به‌عنوان بخشی از فضاهای سبز شهری به ارزیابی رابطه شاخص‌های امنیت اجتماعی و احساس امنیت از دیدگاه استفاده‌کنندگان از این فضاها پرداخته است. ضروری است به مسئله امنیت و احساس امنیت در پارک‌ها توجه خاصی شود؛ زیرا در صورت نبود امنیت در این مکان‌ها، به‌مرور زمان این فضاها از کارکرد اصلی خود دور و به مکانی اصلی برای رفتارهای بزهکارانه تبدیل می‌شوند. پارک پلیس نیز از جمله فضاهای عمومی شهر تهران است که به مکانی مناسب برای افراد ناپهتجار اجتماعی تبدیل شده است؛ از این رو این پژوهش به بررسی تأثیر ساختار کالبدی پارک پلیس بر احساس امنیت شهروندان پرداخته است. در این پژوهش از سه شاخص فعالیت، کالبد (فیزیک) و کیفیت بصری برای بررسی ساختار کالبدی و از سه شاخص امنیت لسانی، امنیت بصری و امنیت فیزیکی برای سنجش احساس امنیت اجتماعی در میان شهروندان استفاده شد.

براساس نتایج پژوهش، در بوستان پلیس شاخص‌های کالبدی در پارک پلیس نامطلوب و میزان احساس امنیت شهروندان نیز کم است. همچنین میان ساختار کالبدی و احساس امنیت رابطه آماری معنادار و مستقیمی مشاهده می‌شود. متغیرهای فیزیکی (کالبدی)، متغیر فعالیت و شاخص کیفیت بصری، تأثیر مستقیمی بر احساس امنیت اجتماعی دارند. با توجه به اینکه گسترش شهرها و تنوع نوع زندگی، تقاضا برای استفاده از فضاهای شهری را به‌دنبال داشته است، توجه به مقوله امنیت کالبدی و احساس امنیت شهروندان از الزامات مهم برنامه‌ریزی محسوب می‌شود. با توجه به نتایج پژوهش، ضروری است به ساختار کالبدی پارک پلیس برای افزایش حس امنیت توجه شود و اقدامات لازم صورت بگیرد. بدین‌منظور باید همه معیارها و عوامل تأثیرگذار شناسایی و اولویت‌بندی شوند تا با ارائه راهکارهای نوین بتوان امنیت را مدیریت و بستر حضور و سرزندگی در این فضا را افزایش داد. نتایج این پژوهش با یافته‌های لطفی و همکاران (۱۳۹۴) مبنی بر تأثیر مؤلفه‌های ساختار کالبدی بر احساس امنیت شهروندان تطابق دارد. در بعد احساس امنیت شهروندان نتایج این پژوهش با یافته‌های رحیمی و صبوری (۱۳۹۶) مبنی بر تأثیر کیفیت کالبدی و بصری بر احساس امنیت شهروندان هم‌خوانی دارد. همچنین در بعد احساس امنیت شهروندان از حضور در فضاهای سبز شهری با پژوهش صادقی و همکاران (۱۳۹۵) هم‌راستا است. همچنین نتایج این پژوهش درباره میزان تأثیر شاخص‌های آزار بصری، آزار لسانی و آزار فیزیکی با نتایج پژوهش کوزه‌گر کالجی و همکاران (۱۳۹۳) بر کاهش میزان امنیت در پارک ملت تهران هم‌خوانی دارد.

درمجموع براساس یافته‌های پژوهش، پیشنهادها زیر را می‌توان برای شناسایی تأثیر ساختار کالبدی بر احساس امنیت شهروندان ارائه کرد: رفتار نگهبانان پارک با معتادان، قراردادن دوربین مداربسته در فضای پارک، زمینه‌سازی حضور خانواده‌ها، بهبود وضعیت مناسب بهداشتی پارک، حذف نقاط دور از دید و نورپردازی، نظارت بر ارتفاع شاخه‌ها و درختچه‌ها، نظارت بیشتر بر فضاهای آسیب‌پذیر و حذف سطوح مرتفع که می‌تواند گام‌های مهمی برای امنیت اجتماعی در پارک پلیس باشند.

منابع

- امانپور، سعید (۱۳۹۷). «سنجش رابطه بین توسعه شهری و احساس امنیت اجتماعی شهروندان (مورد مطالعه: کلان‌شهر اهواز)»، پژوهشنامه جغرافیای انتظامی، شماره ۲۲، صص ۱۱۱-۱۳۶.
- ایزدی، محمدسعید و محمدرضا حقی (۱۳۹۴). «ارتقای احساس امنیت در فضاهای عمومی با بهره‌گیری از طراحی شهری»، نشریه هنرهای زیبا-معماری و شهرسازی، شماره ۲، صص ۵-۱۲.
- آقایی، پرویز، پوراحمد، احمد و حسین رئیسی (۱۳۹۳). «سنجش و تدوین راهبرد امنیت اجتماعی پایدار (مورد پژوهی: منطقه یک شهرداری تهران)»، فصلنامه جغرافیای انتظامی، شماره ۵، صص ۴۵-۷۰.
- بردی آنامرادنژاد، رحیم و زهره بلوری (۱۳۹۴). «مؤلفه‌های تأثیرگذار در ارتقای امنیت فضاهای عمومی (نمونه مورد مطالعه: پارک های شهر امل)»، فصلنامه آمایش محیط، شماره ۳۹، صص ۱۳۱-۱۵۵.
- برزگر، معصومه و طاهره میرساردو (۱۳۹۷). «بررسی مؤلفه‌های سیاسی و اجتماعی تأثیرگذار بر امنیت مرزهای ایران (مطالعه موردی مرزهای شرقی)»، مجله جغرافیا (برنامه‌ریزی منطقه‌ای)، شماره ۳، صص ۲۲۱-۲۴۷.
- بوزان، باری (۱۳۷۸). *مردم دولت‌ها و هراس*، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- پوراحمد، احمد، مهدی، علی و معصومه مهدیان بهنمیری (۱۳۹۲). «امنیت شهری: فضاهای عمومی بررسی و سنجش سطح امنیت پارک‌های شهری در منطقه ۲ شهر قم»، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، شماره ۵، صص ۱-۲۴.
- تقوایی، مسعود و محمود حقیقت (۱۳۹۳). «فضاسازی پارک‌های شهر تهران و تأثیر آن بر امنیت اجتماعی»، فصلنامه جغرافیا، شماره ۴۴، صص ۱۶۱-۱۸۱.
- حسن‌زهی، آمنه، آراسته، حمزه و انیسه ولی (۱۳۸۹). «سنجش امنیت اجتماعی در پارک ملت شهر زاهدان با رویکرد توسعه پایدار»، مطالعات علوم محیط‌زیست، شماره ۴، صص ۱۸۸۹-۱۹۰۶.
- خاکی، راضیه (۱۳۸۸). *بررسی روش‌های اسکان موقت پس از زلزله احتمالی تهران در پارک‌ها (مورد مطالعه: پارک پلیس منطقه ۴ تهران)*، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد رشته معماری، استاد راهنما: علیرضا فلاحی، تهران: دانشگاه شهید بهشتی.
- دلاور، علی (۱۳۸۹). *روش تحقیق در روان‌شناسی و علوم تربیتی*، ویراست چهارم، تهران: انتشارات نشر ویرایش.
- رحیمی، لیلا و صابر صبوری (۱۳۹۶). «امنیت زنان در فضاهای عمومی شهری و بررسی عوامل فیزیکی مؤثر بر آن (نمونه موردی: پارک ائل گلی تبریز)»، فصلنامه مطالعات اجتماعی روان‌شناختی زنان، سال پانزدهم، شماره ۴، صص ۳۹-۷۷.
- سازمان بوستان‌ها و فضای سبز شهر تهران (۱۳۸۸). برگرفته از سایت <http://parks.tehran.ir/default.aspx?tabid=92&ArticleId=769>
- سلطانی، علی و احمدعلی نامداریان (۱۳۸۹). «بررسی تأثیر نیروهای مختلف در شکل‌گیری فضای شهری»، نشریه هویت شهر، شماره ۷، صص ۱۲۳-۱۳۰.
- سلیمانی، علیرضا، آفتاب، احمد و افسانه پاکروان (۱۳۹۴). «سنجش تأثیر کیفیت طراحی در امنیت فضاهای شهری (نمونه موردی: خیابان امام خمینی ارومیه)»، فصلنامه جغرافیای سرزمین، سال دوازدهم، شماره ۴۷، صص ۳۳-۴۷.
- شاطریان، محسن، سهراب‌زاده، مهران و نرجس‌سادات حسینی (۱۳۹۵). «سنجش احساس امنیت اجتماعی زنان در فضاهای عمومی شهرهای جدید (نمونه موردی: پرند)»، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، شماره ۴۸، صص ۱۷۳-۱۹۸.

صادقی، نرگس، سبحانی اردکانی، سهیل و کیانوش ذاکر حقیقی (۱۳۹۵). «ارزیابی عوامل مؤثر بر تأمین امنیت شهری به‌منظور افزایش حضور بانوان در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک ساعی تهران)»، فصلنامه هویت شهر، سال دهم، شماره ۲۷، صص ۶۵-۷۴.

صحتی کوزه‌کنان، نازنین (۱۳۹۷). بررسی تأثیر ساختار کالبدی پارک لاله بر احساس امنیت شهروندان منطقه ۶ تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته جغرافیا گرایش آمایش شهری، استاد راهنما: محمد تقی رضویان، تهران: دانشگاه شهید بهشتی.

علیزاده، کتایون و سیدحسین عنبر (۱۳۹۶). «نقش فضاهای بی‌دفاع شهری در وقوع جرم با تأکید بر پارک‌های منطقه ۹ مشهد»، نشریه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال هشتم، شماره ۲۹، صص ۱۴۱-۱۶۰.

کریمی، علیرضا و حسین دانشمهر (۱۳۹۸). «ادراک امنیت در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پهنه‌های پارک سرخه‌حصار شهر تهران)»، فصلنامه مطالعات شهری، شماره ۳۱، صص ۹۷-۱۰۸.

کوزه‌گر، لطفعلی، ضرغامی، سعید و پرویز آقایی (۱۳۹۳). «سنجش میزان احساس امنیت اجتماعی در فضاهای سبز عمومی (موردپژوهی: پارک ملت تهران)»، پژوهش‌های جغرافیای انتظامی، شماره ۷، صص ۱۳۹-۱۵۶.

کیانی، اکبر، سالاری سردری، فرضعلی، بیرانوندزاده، مریم و هدایت‌الله درویشی (۱۳۹۲). «تحلیل و اولویت‌بندی راهبردهای امنیت محیطی فضاهای شهر زابل»، مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، شماره ۱۳، صص ۱۰۷-۱۲۶.

کلمنتس، کوین (۱۳۸۴). «به‌سوی جامعه‌شناسی امنیت»، ترجمه محمدعلی قاسمی، فصلنامه پژوهشکده مطالعات راهبردی، سال هشتم، شماره ۲، صص ۲۸۱-۳۱۰.

گلی، علی، قاسم‌زاده، بهنام، فتح‌بقالی، عاطفه و رمضان‌مقدم، یاسمن (۱۳۹۴). «عوامل مؤثر در احساس امنیت اجتماعی زنان در فضاهای عمومی شهری»، مطالعات راهبردی زنان، سال هجدهم، شماره ۶۹، صص ۹۷-۱۳۶.

لطفی، صدیقه، بردی‌آمرادنژاد، رحیم و محمد ساسانی‌پور (۱۳۹۳). «بررسی احساس امنیت در فضاهای عمومی (مطالعه موردی کلان‌شهر شیراز)»، مجله پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، شماره ۱۹، صص ۳۹-۵۶.

لطفی، صدیقه، بردی‌آمرادنژاد، رحیم و حیدر واحدی (۱۳۹۴). «ارزیابی مؤلفه‌های کالبدی فضاهای عمومی و تأثیر آن در احساس امنیت اجتماعی شهروندان بابلسر»، پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال چهارم، شماره ۱، صص ۱۳۱-۱۵۲. ماندل، رابرت (۱۳۷۹). چهره متغیر امنیت ملی، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، چاپ دوم، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.

مرصوصی، نفیسه و سارینا عظیمی (۱۳۹۶). «نقش عوامل محیطی و کالبدی در ارتقای امنیت فضاهای شهری (مطالعه موردی: منطقه ۸ شهرداری تهران)»، فصلنامه جغرافیا، شماره ۵۲، صص ۱۳۷-۱۵۴.

معین، محمد (۱۳۷۵). فرهنگ فارسی، چاپ نهم، تهران: انتشارات امیرکبیر.

مقدم رؤیا، اقبال و مجید زارعی (۱۳۹۷). «تدوین راهکارهای بهینه جهت ایجاد امنیت محیطی برای کودکان با محوریت شاخص‌های فضای مطلوب کودکان (موردپژوهی: محله عودلاجان)»، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، شماره ۳۳، صص ۷۱-۸۳.

منعم، محمدرضا و فرناز ضرابیان (۱۳۹۰). «تأثیر طراحی فضاهای سبز حاشیه بزرگراه‌های درون‌شهری در ایجاد احساس امنیت»، فصلنامه آمایش محیط، شماره ۱۶، صص ۱-۱۶.

- موسوی، میرنجف، ویسیان، محمد، محمدی حمیدی، سمیه و مریم اصغری (۱۳۹۴). «احساس امنیت در فضاهای شهری (مطالعه موردی سرخس)» فصلنامه جغرافیا انجمن جغرافیایی ایران، شماره ۴۵، صص ۱۸۵-۲۰۲.
- نظم‌فر، حسین، علوی، سعیده و علی عشقی چهاربرج (۱۳۹۷). «ارزیابی امنیت در فضاهای عمومی شهری (نمونه موردی: پارک‌های شهر تهران)»، فصلنامه برنامه‌ریزی و آمایش فضا، شماره ۲، صص ۱۳۳-۱۶۵.
- Agaei, P., Poorahmad, A., & Raeisi, H. (2014). Assessing and Developing a Sustainable Social Security Strategy for Research: District 1 of Tehran Municipality. *Quarterly Journal of Geographical Geography*, 2(5), 45-70. (In Persian)
- Alizadeh, K., & Anbar, S. H. (2017). The Role of Defenseless Urban Spaces in the Occurrence of Crime with Emphasis on the Parks of District 9 of Mashhad. *Journal of Urban Research and Planning*, 8(29), 141-160. (In Persian)
- Amanpour, S. (2018). Measuring the Relationship between Urban Development and the Sense of Social Security of The Citizens Studied: Ahvaz Metropolis. *Journal of Disciplinary Geography*, 6(22), 111-136. (In Persian)
- Bardi Anamradnejad, R. & Blouri, Z. (2015). Effective Components in Improving the Security of Public Spaces Sample Study: Amol City Parks. *Environmental Recording Quarterly*, 39, 131-155. (In Persian)
- Barzegar, M., & Mirsardo, T. (2018). A Study of Political and Social Components Affecting the Security of Iran's Borders (Case Study of Eastern Borders). *Journal of Geography (Regional Planning)*, 8(3), 221-247. (In Persian)
- Bozan, B. (1999). *People of Governments and Fear* (Strategic Studies Research Institute, Trans). Tehran: Strategic Studies Research Institute Publications. (In Persian)
- Clements, Q. (2005). *Towards Security Sociology* (M. A. Ghasemi, Trans). *Quarterly Journal Of Strategic Studies Research Institute*, 8(2), 281-301. (In Persian)
- Delavar, A. (2010). *Research Methods in Psychology and Educational Sciences* (4th ed.). Tehran: Editorial Publishing. (In Persian)
- Du, M., & Zhang, X. (2020). Urban Greening: A New Paradox of Economic or Social Sustainability? *Land Use Policy*, 92, 33-46.
- Frank, R., & Andresen, M. A., & Brantingham, P. L. (2012). Criminal Directionality and the Structure of Urban Form. *Journal of Environmental Psychology*, 32(1), 37-42.
- Goli, A., Qasemzadeh, B., Fatah Baqali, A., & Ramazan Moghadam, Y. (2015). Factors Affecting Women's Sense of Social Security in Public Urban Spaces. *Women's Strategic Studies*, 18(49), 97-136. (In Persian)
- Gunter, B. (2005). Director UNU-EHS: Source Studies of the University. Research Counsel, Education, Publication UNU Institute for Environment and Human Security (UNU-EHS) .
- Hassan Zehi, A., Arasteh, H., & Vali, E. (2010). Measuring Social Security in Mellat Park in Zahedan with a Sustainable Development Approach. *Environmental Science Studies*, 4(4), 1889-1906. (In Persian)
- Hilborn, J. (2009). Dealing with Crime and Disorder in Urban Parks. *Problem-Oriented Guides for Police Response Guides Series Guide*, 9, 1-63.
- Izadi, M. S., & Haghi, M. R. (2015). Improving the Sense of Security in Public Spaces Using Urban Design. *Journal of Fine Arts-Architecture and Urban Planning*, 2(2), 5-12. (In Persian)

- Karimi, A., & Daneshmehr, H. (2019). Perception of Security in Urban Public Spaces Case Study: Areas of Sorkheh Hesar Park in Tehran. *Quarterly Journal of Urban Studies*, 8(31), 97-108. (In Persian)
- Khaki, R. (2009). *A Study of Temporary Accommodation Methods after a Possible Earthquake in Tehran in the Parks Studied in Tehran Region 4 Police Park* (Master's Thesis in Architecture). Supervisor: Alireza Fallahi, Shahid Beheshti University. (In Persian)
- Kiani, A., Salari Sardari, F., Biranvanzadeh, M., & Darvishi, H. (2013). Analysis and Prioritization of Environmental Security Strategies in Zabol City. *Geographical Studies of Dry Areas*, 4(13), 107-126. (In Persian)
- Kouzegar, L. F., Zarghami, S., & Aghaei, P. (2014). Measurement of Social Security in Public Green Spaces: Tehran Mellat Park. *Disciplinary Geography Research*, 2(7), 139-156. (In Persian)
- Lotfi, S., Bardi Anamradnejad, R., & Sasanipour, M. (2014). A Study of Security in Public Spaces (A Case Study of Shiraz Metropolis). *Journal of Urban Research and Planning*, 5(19), 39-56. (In Persian)
- Lotfi, S., Bardi Anamradnejad, R., & Vahedi, H. (2015). Evaluation of Physical Components of Public Spaces and Its Effect on Social Security Feeling of Babolsar Citizens. *Strategic Research on Security and Social Order*, 4(1), 131-152. (In Persian)
- M. Mahrous. A., M. Moustafa, Y., & A. Abou El-Ela, M. (2018). Physical Characteristics and Perceived Security in Urban Parks: Investigation in the Egyptian Context. *Ain Shams Engineering Journal*, 9(4), 3055-3066.
- Mair, Ch. (2010). Neighborhood Stressors and Social Support as Predictors of Depressive Symptoms in the Chicago Community Adult Health Study. *Health & Place*, 16(5), 811-819.
- Mak, B. K. L., & Jim, C. Y. (2018). Examining Fear-Evoking Factors in Urban Parks in Hong Kong. *Landscape and Urban Planning*, 171, 42-56.
- Mandel, R. (2000). *The Variable Face of National Security* (2nd ed.) (Institute for Strategic Studies, Trans). Tehran: Institute for Strategic Studies. (In Persian)
- Marzousi, N., & Azimi, S. (2017). The Role of Environmental and Physical Factors in Improving the Security of Urban Spaces (Case Study: District 8 of Tehran Municipality). *Geography Quarterly*, 15(52), 137-154. (In Persian)
- Moghaddam Roya, I., & Zarei, M. (2018). Development of Optimal Solutions to Create Environmental Security for Children with a Focus on the Desirable Space Indicators of Children under Study: Oudlajan Neighborhood. *Quarterly Journal of Urban Management Studies*, 10(33), 71-83. (In Persian)
- Moin, M. (1996). *Persian Culture* (9th ed.). Tehran: Amir Kabir Publications. (In Persian)
- Mon'am, M. R., & Zarabian, F. (2011). The Effect of Green Space Design on the Large Margins of Urban Roads in Creating a Sense of Security. *Quarterly Journal of Environmental Management*, 16, 1-16. (In Persian)
- Mousavi, M. N., Visian, M., Mohammadi Hamidi, S., & Asghari, M. (2015). Security Sense in Urban Spaces Sarakhs (Case Study: Sarakhs). *Geographical Quarterly of the Geographical Society of Iran*, 13(45), 185-202. (In Persian)
- Nazmifar, H., Alavi, S., & Love Chahar, A. (2018). To Assess the Security in Urban Public Spaces (Case Study: Tehran's Parks). *Spatial Planning Journal*, 22(2), 133-165. (In Persian)
- Nemeth, J., & Schmidt, S. (2007). Toward a Methodology for Measuring the Security of Publicly Accessible Spaces. *Journal of the American Planning Association*, 73(3), 283-297

- Nemeth, J., & Schmidt, S. (2007). Toward a Methodology for Measuring the Security of Publicly Accessible Spaces. *Journal of the American Planning Association*, 73(3), 283-297
- Ngesan M. R., & Karim, H. A. (2011). Impact of Night Commercial Activities towards Quality of Life of Urban Residents. *Procedia-Social & Behavioral Sciences*, 35, 546-555.
- Ngesan M. R., & Karim, H. A. (2011). Impact of Night Commercial Activities towards Quality of Life of Urban Residents. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 35, 546-555.
- Pourahmad, A., Mehdi, A., & Mehdiyan Behnamiri, M. (2013). Urban Security: Public Spaces Investigation and Measurement of Security Levels of Urban Parks in Region 2 of Qom City. *Strategic Research on Security and Social Order*, 2(5), 1-24. (In Persian)
- Rahimi, L., & Sabouri, S. (2017). Women's Security in Urban Public Spaces and the Study of Physical Factors Affecting the Case Study of Ail Goli Park in Tabriz. *Quarterly Journal of Social Psychological Studies of Women*, 15(4), 39-77.
- Rey Gozalo, G., Miguel Barrigón, J., & David Montes González, M. (2019). Perceptions and Use of Urban Green Spaces on the Basis of Size. *Urban Forestry & Urban Greening*, 46, 125-136.
- Sadeghi, N., Sobhani Ardakani, S., & Zakir Haghghi, K. (2016). Evaluation of Factors Affecting Urban Security to Increase the Presence of Women in Urban Public Spaces (Case Study: Tehran Saei Park). *Quarterly Journal of Urban Identity*, 10(27), 65-74. (In Persian)
- Sehat Kouzeh Kanan, N. (2018). *A Study of the Effect of Physical Structure of Laleh Park on the Security of Citizens of Tehran Region 6* (Master's Thesis in Geography and urban planning). Supervisor: Mohammad Taghi Razavian, Shahid Beheshti University, (In Persian)
- Shaterian, M., Sohrabzadeh, M., & Hosseini, N. S. (2016). Measuring the Feeling of Women's Social Security in Public Spaces of New Cities (Case Study: Parand). *Quarterly Journal of Social Security Studies*, 48, 1973-1988. (In Persian)
- Soleimani, A., Aftab, A., & Pakravan, A. (2015). Measuring the Impact of Design Quality on the Security of Urban Spaces: A Case Study of Imam Khomeini St. in Urmia. *Quarterly Journal of Geography of the Land*, 12(47), 33-47. (In Persian)
- Soltani, A., & Namdarian, A. A. (2010). Investigating the Effect of Different Forces on the Formation of Urban Space. *Shahr Identity Magazine*, 5(7), 123-130. (In Persian)
- Sreetheran, M., & Cecil Konijnendijk, V. D. B. (2015). Fear of Crime in Urban Parks? What the Residents of Kuala Lumpur Have to Say? *Urban Forestry & Urban Greening*, 14(3), 702-713.
- Stessens, P., Canters, F., Huysmans, M., & Khan, Z. A. (2020). Urban Green Space Qualities: An Integrated Approach towards GIS-Based Assessment Reflecting User Perception. *Land Use Policy*, 91, 1-20.
- Taqvaei, M., & Haghghat, M. (2014). Space Parking in Tehran and Its Impact on Social Security, *Quarterly Journal of Geography*, 13(44), 161-181. (In Persian)
- Tehran Parks and Green Space Organization. (2009). retrieved from <http://parks.tehran.ir/default.aspx?tabid=92&ArticleId=769> (In Persian)
- Veitch, J., Ball, K., Crawford, D., Abbott, G., & Salmon, J. (2012). Park Improvements and Park Activity: A Natural Experiment. *American Journal of Preventive Medicine*, 42(6), 616-619.
- Zhang, Y., & Fang, L. (2012). Evaluation of Urban Park Service Quality Based on Factor Analysis. *Journal of Computer Science*, 9(2), 317-321.